

Mr. Hyde szocializálása, avagy megbékélés a számítógéppel

Tárgyszavak: EU; emberi tényező; foglalkoztatás; információtechnológia; számítástechnika.

A számítógép – más technikai eszközökhöz hasonlóan – kettős természetű jószág, vagyis egyszerre Jekyll és Hyde: jóra vagy rosszra egyaránt felhasználható. A tudástársadalmak korában viszont nem odázható tovább Hyde megszelídítése, más szóval, mindenkinek fel kell ismernie az információs és kommunikációs technológiák (IKT) szép és hasznos oldalát is.

Számítógép és versenyképesség

Húsz évvel ezelőtt Michael Porter, a Harvard Egyetem közgazdászprofesszora kimutatta, hogy a nemzetek, vállalatok és egyének számára a végső versenyelőnyt az újszerű tudás létrehozása és alkalmazása jelenti. Az Európai Unió is hivatalos formába öntötte ezt a felismerést; hiszen a Lisszaboni Nyilatkozat kimondja, hogy Európa célja az, hogy 2010-re versenyképes, tudás alapú gazdasággá váljon, amely „több és jobb munkahelyet és nagyobb társadalmi kohéziót biztosít”.

Ennek eléréséhez az embereknek túl kell lépniük a számítógépekkel és hálózatokkal kapcsolatos viszolygásukon, vagy legalábbis el kell viselniük azokat és mindennapos használatukat. Más szóval, át kell alakítani a modern technológiákról kialakított fekete-fehér (Dr Jekyll/Mr Hyde) képet olyan egyszerű, tudattalan környezet képzetévé, amely nem gördít akadályokat az emberi cselekvés elé.

Ezt vitatták meg az Európai Bizottság által szervezett sevillai foglalkoztatási konferencián. Az arról kiadott jelentést három háttérkutatói melléklet egészítette ki, amelyek témái az információs és kommunikációs technológiák (IKT), a civil társadalom, a civilek részvételének globális és lokális jellegzetességei; a közös gyakorlati tudás alapján felépülő kö-

zösségek és a társadalmi tanulás; valamint az IKT és a társadalmi tőke szervezeti hatásai.

Európai értékek

A jelentés szerzői szerint szükség lenne arra, hogy a politikusok pontosan megfogalmazzák, hogy melyek az „európai értékek” a tudástársadalomban. Úgy gondolják, hogy „az etika és az életminőség nem összeegyeztethetők azzal a ténnyel, hogy az idősek (nyugdíjazásukkor) visszavonulnak az aktív élettől, hogy a nagyvárosokban dúl az erőszak és a diszkrimináció, illetve, hogy a munkavégzés egyre intenzívebbé válik stb”. Ezenfelül Európának fontos, hogy a nemzetek sokszínűségét valahogyan előnyre váltsa gazdasági ellenfeleivel szemben. Hangsúlyozzák továbbá, hogy politikailag minden állampolgár és közösség számára egyenlő hozzáférést kellene biztosítani az IKT-hoz. Erősíteni kellene olyan társadalmi hálózatok létrejöttét és működését, amelyeket ezen technológiák újféle módon támogatnak, és segíteni kellene e hálózatok együttműködését. Figyelembe véve azt a tényt, hogy milyen nagy a helyzeti tényezők szerepe a társadalmi tőke és az IKT kapcsolatában, a szerzők szerint az informatikai politika több kísérleti eszközét lenne érdemes alkalmazni, felmérve ily módon, hogy a gyakorlatban milyen előnyökkel jár az IKT használata a tudástársadalomban.

Az emberi tényező

A társadalmi tőke fogalmának hatására újra előtérbe került az eddig sokáig elhanyagolt „emberi tényező”. A jelentés írói ugyanakkor arra figyelmeztetnek, hogy „teljesen fölösleges az embereket az új technológiák használatára buzdítani addig, amíg nem látják, hogy azok hogyan kapcsolódnak mindennapjaikhoz: az IKT-eszközöknek az emberek szükségleteiből kellene kinőniük, nem pedig kényszerként működniük”.

A vezetékes és vezeték nélküli telefonhálózatok és az internet fejlődése rámutat arra, hogy a kormányok központi szerepet játszanak az infrastrukturális befektetésekhez szükséges biztonságos környezet kialakításában, valamint azon versenyszabályok jogi háttérének megteremtésében, amelyek az eszközök és szolgáltatások létrehozásához, kínálatához jelentenek keretet. Az IKT-innovációk elősegítése azonban ennél jóval többet jelent. Meg kellene könnyíteni az innovációs tudás cseréjét, és minél több kapcsolatot kellene létesíteni a közös gyakorlati tudás alapján felépülő közösségek között. Van egy terület, amely a jövő-

ben hihetetlenül fontos szerephez jut majd, és amelyek kutatását az EU is finanszírozza; ez az úgynevezett okos környezet (smart environment), amelyben az emberek ruházata, bútorai, járművei, sőt, maguk az utak és más tárgyak is kommunikálnak egymással és az emberekkel is. A jelentés szerzői szerint ez kiteljesítheti az emberi és a közösségi életet. Az is igaz viszont, hogy minden közösségnek, illetve kapcsolatnak az alapja a bizalom. Azt pedig nagyon nehéz elnyerni.

Összeállította: Vörös Estók Éva

Socialising Mr. Hyde. = Euroabstract, 42. k. 4. sz. 2004. p. 16.

<http://www.jrc.es/home/publications/publication.cfm?pub=1174>

Röviden...

A kockázati tőke helyzete Európában

Az európai gazdaság fejlődésében jelentős szerepet játszik a kockázati tőke iparág. Egy tagországonkénti összehasonlító elemzés arra világít rá, hogy a különböző nemzeti adózási és jogi feltételek miként erősítik, illetve csökkentik ezen ágazat tevékenységének gazdasági hatásait.

Egy ideális világban a kockázati tőkésök vörös függöny mögött, a háttérben bonyolítanak le vállalkozástámogató akcióikat. Senki sem akadályozná meg őket abban, hogy a pénztermő fácskát öntözzék. Egyetlen nyugdíjas sem veszítené el a nyugdíját és minden munkavállaló nyugodtan alhatna. A magántőke-befektetések jólétet eredményeznek, a megfelelő törvények és rendelkezések pedig megakadályozzák a kizsákmányolást, azaz korlátot szabnak az erősnek és megvédik a gyengét.

A valóságban azonban a kockázati tőkésök tevékenységét az EU-ban számos jogszabály korlátozza, mégpedig tagországonként eltérően. Sok helyen a vállalkozások támogatásának a megkönnyítése a cél, máshol viszont olyan törvények működnek, amelyek korlátozzák a befektetéseket, illetve másfelé terelik azokat.

Az Európai Magán és Kockázati Tőke Szövetség (European Private Equity and Venture Capital Association – EVCA) közzétett egy tanulmányt, amely az uniós tagországok és az újonnan csatlakozó orszá-

gok adózási és jogszabályi hátterét a kockázati tőke szempontjából vizsgálja. A *Benchmarking European tax and legal environments* című kiadvány többek között a Cseh Köztársaság, Lengyelország, Magyarország, Norvégia, Szlovákia, valamint Svájc 2004-es állapotát elemzi 13 olyan tényező alapján, amelyek a kockázati tőke fejlődésére legjobban hatnak. Célja, hogy meghatározza, a különböző országokban mi tekinthető a legjobb gyakorlatnak. Ezen felül szeretné elősegíteni a vállalkozóbarát európai klíma kialakulását. A tanulmány vitathatatlan erőssége, hogy előszavában figyelemfelhívón és alaposan mutatja be ezen átalakulás stratégiai fontosságát. Elismerőn szól az Európai Uniónak a vezető tudás-gazdaság megteremtésére irányuló legújabb döntéseiről, így például a 2000-ben kidolgozott és elfogadott Lisszaboni Stratégiáról. A kockázati tőke szövetség szerint ez a „megfelelő irányba tett lépés”, de még sok a tennivaló az európai gazdaság fejlesztése és a portugál fővárosban meghozott célok megvalósítása érdekében.

Az áttekintés kétségtelenül átfogó. A vizsgált tényezők magukban foglalják a társasági és személyi adókulcsokat, közelképet adnak a vállalkozási környezetről, egyedi sajátosságokat elemeznek, mint például a kutatás-fejlesztés pénzügyi ösztönzőit, valamint a csődeljárási és felszámolási rendelkezések csínját-bínját.

Az áttekintés ország szintű elemzést is tartalmaz. Ezt követően csoportba sorolja a tényezőket, mégpedig aszerint, hogy azok segítik-e vagy hátráltatják a befektetőket, végül egy komplex értékelő számban határozza meg az egyes országok befektetőbarát mivoltát. Az élen az Egyesült Királyság, Luxemburg és Írország végzett. A sereghajtók Szlovákia, Dánia és Ausztria voltak. Kiderült tehát, hogy ha egy ország vállalkozóbarát, akkor nem feltétlenül jóléti is.

A tanulmány az alábbi webcímen érhető el:

http://www.evca.com/images/attachments/tmp13_art_50_att_581.pdf

(*Euroabstracts*, 42. k. 4. sz. 2004. p. 23.)